فەنزوێلا : شافیزینیم و کێشەی زەوی خانوو … عەلی مەحمود محەمەد

لە ئەبرێلی ساڵی 2002دا, شافێز خەریکی تێرکردنی برسی□کان و نەهێشتنی نەخوێندەواری و بەخشینی زەوی بوو بە جوتیارانی هەژار, ئەمەریکا کودەتای بەسەردا کرد, واتا کێشەی ئەمەریکا چارەسەری برسێتی نییە, ئەگەر وایە خۆ شاری کۆکۆتای کۆڵۆمبی کە ناوەندی ناردنی کۆمەکەکانە بۆ فەنزوێلا زیاتر لە 50%ی هەژارن, مردنی منداڵان لەوێ چەند جاری فەنزوێلایە, کوشتن زیاترە, لە هەموو سەردەمی 21 ساڵەی شۆڕشی شافێزدا بە ئەندازی□ی ساڵێکی تیرۆری سیاسی لە کۆڵۆمبیا خەڵك نەکوژراوە کە تەنها لە ساڵی 2018 ەدا زیاتر لە 288 چالاکی کۆمەڵایەتی تیرۆر کراون, چوار جاری هەموو کوژراوانی ئۆپۆزسیۆن لە 20 ساڵی رابردوو , 14 ملیۆن یەمەنی لە لێواری مەرگن, 3,4 ملیۆن ئەرجەنتینی رۆژانە یەك ژەمە خۆن, لە کاتێك لە سەدەی نۆزدە داهاتی تاکی ئەرجەنتینی بە ئەندازی□ی بەریتانیەك بوو, کەچی بە 4 بارهـەڵگر خواردنەوە دەیەوێت هاوکاری فەنزوێلا بکات تا لە رێگەیەوە کودەتا ئەنجام بدات, لە کاتێك توندترین ئابلوقەی سەپاندووە بەسریدا و دەستی بەسەر 20 ملیار دۆری ئەم وڵاتەدا گرتووە.

نکرۆما یەکەم سەرۆکی ئەفریقا بوو" غانا" داوای سەربەخۆیی کرد لە ساڵی 1957, بە کودەتا یەکی سەربازی لادرا, کەمینەی هاوڵاتیان فرمێسکیان بۆ رشت, لێ تا ئێستاش کلتوری کوام نکرۆما بۆ سەربەخۆیی لە سەرتاسەری ئەفریقا ماوە, بۆ شافێزو مادۆرۆش هەروایە هەرچەندە تا هەنووکەش زۆرینە لە گەڵیدان, لام رونە شافێز جیفارای دوارۆژی ئەمەریکای لاتینە.

6 ملیۆن کۆڵۆمبی, ملیۆنێك پیرۆیی و ئیتاڵی و پورتغالی و 2 ملیۆن عەرەب پەنا بەرن لە فەنزوێلا, کەچی فرمێسك بۆ یەك ملیۆن فەنزوێلی ئاوارە دەڕێژن کە زۆریان بە بنەچە کۆڵۆمبین نەك فەنزوێلی و لە قەیراندا گەڕاونەتەوە بۆ وڵاتی خۆیان.

ناتوانن مادۆرۆ بە بونی چەکی ناوکی کوکوژ و هاوکاری تیرۆر تاوانبار بکەن, ئیتر چیرۆکی دیکەی بۆ دەه□ن□وە, هەرچەندە مادۆرۆش هەڵەی هەیە, لێ ئەوە مافی هاووڵاتیانی فەنزوێلییە سزای

بدەن, وەك مەخیكا سەبارەت بە مادەرە وتی: ئەو خیانەتكاری نیشتمان نییە, وەلێ شەتە وەك بزن,وەلە ئایا بزن دەتوانەت گەلەكەی لە رەوی سەرمایەدارو ئەمپریالزم رزگار بكات؟؟؟؟.
ئەمەریكا بە سە تەمەت حكومەتی مادەرە تەمەتبار دەكات, هەژاری كەچی ژمارەی هەژارانی خۆی چەند بەرامبەرە باسی هاوپەیمانە نزیكەكانی مەكەن, زەبروزەنگ لە وڵاتی خۆی نەك هاوپەیمانەكانی زۆر زیاترە, عەدالەتی هەڵبژاردن ئەوا بە قسەی جیمی كارتەر سەرۆكی پێشوی ئەمەریكا لە ڤەنزوێلا زۆر زیاترە, باشترین نموونەش ترامپ 3 ملیۆن دەنگی كەمتر هێنایەوە لە هیلاری كەچی بووە سەرۆك.

ئەمەریكا دەیەوێت كێشەی ئابووریەكان ڤەنزوێلا قول بكاتەوە نەك چارەسەری بكات, دەرمان بە خۆرایی بوو, ئێستا نەماوە بەهەی ئابلوقەوە, خواردن پشتیوانی دەكرا, ئێستا هاوردە كەمكراوەتەوە, ئەوان دەترسن چەند مانگی داهاتوو ناردەی نەوتی ڤەنزوێلا دوو بەرامبەر زیاد بكات و چارەسەری كێشەكان بكات, بۆیە ناهێڵن, با بزانین لە دوو سێكتەر خانو و زەوی شۆڕشی ڤەنزوێلا چی بە هاووڵاتیانی كردووە؟.

شافێزو چارەسەری بەلانیكەتەك لە دیسەمبەری 1999 چەند مانگێك بوو شافێز گەیشتبوو بە دەسەڵات, لافاو زیاتر لە 50 هەزار هاوڵاتی ڤەنزویلی كوشت, شاری كەراكاس زۆرینەی 60% بارییەسن, چینكە نشینی قەراغ شارن, هەژارنشینی تەجاوزی ناو چینكەكان, لافاو بە سانایی رایانی دەماڵی, بۆیە شافێز بڕیاری دا هەموو خێزانێك ببنە خاوەند خانوویەكی شایستەو ژیانێكی شەرافەتمەندەی تێدا بەرنە سەر, ئەوكات وەڵای ئەوەی شەو ڕۆژ لەناو قوڕاو لیتەدا بوو , هەموو زیان لێكەوتانیشی قەرەبوو كردەوە, لە لە 30 ئەبرێلی ساڵی 2011 دا بڕیاری دا خانوو بە هەموو هەژارانی وڵاتەكەی دروست بكات, هەموو هاووڵاتیەكی هەژار لە رێگای ئینتەرنێتەوە ژمارەیەك وەردەگرێت و بە پێی ئەو ئامارانەی ناونووسینەكان تەماری دەكات و ژمارە بەندی دەكرێت, لیستەكان لەسەر ئینتەرنێت بڵاو كراونەتەوە, هەمان چركە ژمارەی خۆت وەردەگریت بۆیە ناتوانرێت دەستكاری بكرێت, بە پێی بڕیارەكە تا ساڵی 2017 دوو ملیۆن و پێنجا هەزار خانوو بەسەر هەژاران دابەش كرا, لە ساڵی 2018 یش 537000 خانوو دابەشكرا, كەی گشتی تا ئێستا 2587000 خانوو بەسەر هەژاراندا دابەشكراوە, بە ئەوانەی هەژارن خانوەكە بە خۆراییە, بە ئەوانەشی موچەكەیان دوو هەندەی لانی كەمی كرێیە 50%ی نرخی خانووەكەیان بە قست بە قازانج لێوەردەگرتەوە, نەخشە وابوو لەساڵی 2019 درێژە بە پرۆژەكە

بدرێت و 700000 خانووی دیکە دروست بکرێت ب□ ه□زاران, پرۆژە بۆ دروستکردنی 5 ملیۆن خانوە بۆ سەرجەم ه□زارانی فەنزوێلا تاکو ساڵی 2025, وێڕای قەیرانەکان و دابەزینی نرخی نەوت حکومەتی فەنزوێلی 22 ملیار دۆلاری لە دروستکردنی خانوو خەرج کردووە ب□ هاووڵاتیان, سەرباری 1020812 خانوو تازە کراوەتەوە ب□ هاووڵاتیان, هەروەها بۆ سودمەندبوونی هەمووان لە یاسای دیموکراسیەتی زەوی , هەر کەسەو پارچەیەك زەوی مافی خۆیەتی وەربگرێت بۆ نیشتەجێ بوون, لە ساڵی 2018 ەدا 1418320 تاپۆ دراوە ب□ هاووڵاتیان, پێشتر ه□زاران و هاووڵاتیانی باریۆسی کەراکاس لە زەوی تەجاوزدا لەناو چینکۆکاندا بە برسێتی و نەخوێندەواری ژیانیان دەبردە سەر, ئێستا نەخوێندەواری بووە رابردوو, چینکۆکانیش بوونە ئاپارتمان, وەك ماف بونە بە خاوەند زەوی نیشتەجێ بوون.
ئەوەی شایانی باسە لە ساڵی 1928 ەوە تاکو 1998 کە 70 ساڵە نەتوانراوە خانوو بە ئەندازەی ئەو 7 ساڵە بۆ هاووڵاتیان دروست بکرێت, وێڕای ئەوەی پێشتر خەون بوو خانوو بۆ رەش پێست و تێکەڵەکان بێت.وێڕای قەیرانی توندی ئابووری کەچی تا ئێستا یەك قوتابخانەو نەخۆشخانە دانەخراون, یەك پزیشکی کوبی دەرنەکراوە, ئێستا ژمارەیەکی زۆری پزیشکان فەنزوێلین کە پێشتر خەون بوو.ئەوەی شایانی باسە حکومەتی فەنزوێلا دووجاری کوردستان نەوت دەفرۆشێت, بەڵام ژمارەی دانیشتوانی 6 جار زیاترە و 10 ملیۆن موچە خۆری هەیە, هاوکات نرخی تێچوی دەرهێنانی نەوتەکەشی 150%ی نەوتی کوردستانە, کەچی حکومەتی کوردستان لە ساڵی 2013 ەوە توانیویەتی تەنها 1000 خانوو لە پرۆژەی خانووی کۆری□کان تەواو بکات, دوای سەندنی پارەیەکی زۆریش لەوانەی وەریدەگرن, ئەمە بچوکترین جیاوازی حکومەتەکەی دوبەی کوردستان کە هەولێرە لە گەڵ حکومەتەکەی مادۆرۆ لە کەراکاس.

زەوی بۆ جوتیاران

فەنزوێلا بە بونی موڵکداری گەورەی زەوی ناسراوە, تەنها 1000 کەس لە مەلاکەکان خاوەند 57,7%ی زەوی وڵاتن, خوان فیسینتی غۆمیز کە بە پاڵپشتی ئەمەریکییەکان گەیشتە دەسەڵات , لە نێوان ساڵانی (1908-1935) دەسەڵاتداری فەنزوێلا بوو , 10%ی زەوی وڵاتەکەی لەسەر ناوی خۆی تاپۆ کرد, لەو سەردەمە بەشی کەرتی کشتوکاڵ لە رێژەی 70%ی بەرهەمی نەتەوەییەوە دابەزی بۆ تەنها 22%, واتا بەشی لە ئابووری وڵات 314,2% دابەزی.

بە دوایدا لە پەنجاکان پشکی کشتوکاڵ لە کۆی ئابووری وڵات دابەزی

بە 10% , پیشەسازیش لە 50% ەوە لە ساڵی 1990 دابەزی بۆ 24% لە ساڵی 1999, تەنانەت پاشە کشەی پشکی پیشەسازی لە کۆی ئابوری وڵات هەموو وڵاتانی ئەمەریکای لاتینیشی گرتەوە , لە 36% ەوە بۆ 29% دابەزی.
لە سەردەمی دووەمی حوکمڕانی رۆمۆلۆ بیتانکۆرت 13-2-1959 بۆ 13-3-1964کە پێشتر قوتابییەکی کۆمۆنیستی رادیکاڵ بوو لە فەنزوێلا و دواتر ببوە ئەندامی حیزبی شیوعی کۆستاریکا و لە کۆتادا بووە سۆسیال دیموکرات, دەستکرا بە دابەشکردنی ئەو زەویانەی بەرهەمی لێ ناهێنرا بەسەر جوتیاراندا, لە بەرامبەردا پارەیەکی زۆر درا بە خاوەند زەویەکان.
لە دوای حەفتاکانەوە بەهۆی نەوتەوە, زیاتر لە 90%ی هاووڵاتیانی فەنزوێلی چوونە شارەکان, پێشتر دوو لەسەر سێی هاووڵاتیان لە لادێ دەژیان, بەهۆی نەخۆشی هۆڵەندییەوە کەرتی کشتوکاڵ داڕما, زۆربەی پێداویستی خۆراك لە دەرەوە بە تایبەت ئەمەریکاوە هاوردە دەکرا, کە شافێز هاتە سەر حوکم لە ساڵی 1999 کەرتی کشتوکاڵ تەنها 6%ی بەرهەمی نەتەوەیی وڵاتی پێك دەهێنا, هاوکات 75 بۆ 80% پێداویستی خۆراك لە دەرەوە هاوردە دەکرا.

لەسەردەمی شافێزدا هەوڵێك درا بۆ چارەسەرکردنی ئەم گرفتە کوشندەیە, بەرهەمی کشتوکاڵی لە نێوان ساڵانی 1999 بۆ 2009 بە رێژەی 22% چووە سەر , هاوکات رێژەی تاوزە خۆراك کە هەر هاووڵاتییەك وەریدەگرێت 45% چووە سەر , لە 2202 کالۆریەوە لە ساڵی 1998 بۆ 3,182 کالۆری لە ساڵی 2011 زیادی کرد, وێڕای زیادبوونی ژمارەی دانیشتووان بە رێژەی 25% لەو ماوەیە, هاوکات هاوردەی کاڵای کشتوکاڵیش بە رێژەی 227% زیادی کرد, بەهۆی خۆشگوزەرانی خەڵکەوە, ساڵی 2012 فەنزوێلییەکان 26 ملیۆن تەن خواردنیان خواردووە,94,8% زیاتر لە ساڵی 2003.

لە ساڵی 2006 شافێز بڕیاریدا هەر جوتیارەی 40 هیکتار زەوی پێ بدات. کۆی گشتی 180000 خێزان کە ملیۆنێك هاووڵاتی دەگرتەوە, لە کۆی 1,7 ملیۆن هاووڵاتی گوندنشینی فەنزوێلا , 5,9 ملیۆن هیکتار زەویان بەسەردا دابەش کرا, تا ئێستا تەنها 25%ی زەوی کشتوکاڵی فەنزوێلا بەکار هاتووە بۆ کشتوکاڵ, تا هەنووکە 5%ی خاوەند زەویەکان 70 بۆ 80%ی زەوی وڵاتیان بەدەستەوەیە, کە 2% یان خاوەند 60%ی زەویەکانن, ئەوانیش ئەو زەویە پان و بەرینە بە پیتانەیان بە بەشی هەشتەوە, لە کاتێکدا رێگا نادرێت جوتیاران دەست بەسەر ئەو زەویانەدا بگرن چۆڵن و بە ئەنقەست بە بەشی هێڵراونەتەوە,

تەنانەت رێگرن لەسەر دەست بەسەردا گرتنی سامان و زەوی ئەو سەرمایەدارو ئاغایانەی بەشداری کودەتاکەیان کردووە, مەلاکەکان وێڕای ئەوەی زەوییەکانیان بەکار ناهێنن, هاوکات بە توندی رێگرن لە دابەشکردنی زەوییەکانیان لە لایەن حکومەتەوە بەسەر جوتیاراندا, تەنانەت لە نێوان ساڵانی 2000 بۆ 2012 زیاتر لە 120 جوتیار لەسەر کێشەی زەوی کوژراون, زیاتر لە کۆی کوژراوانی ئۆپۆزسیۆن لە 20 ساڵی رابردوو, کە تا ئێستا زیاتر لە 300 جوتیار یان کوژراون یان بێ سەروشوێنن, زۆربەی بکوژەکان ئەندامی کارای ئۆپۆزسیۆنن.

مادۆرۆ لە بری چارەسەرکردنی کێشەی زەوییە بێ بەرهەمەکان , داوای کرد لە هاووڵاتیان کەروێشك بەخێو بکەن بۆ رزگار بوون لە قەیران, لە کاتێکدا دەیان ملیۆن هیکتار زەوی بە پیتی کشتوکاڵی وەك شەڕی ئابووری دژ بە حکومەت بە چۆڵی هێڵراو□ تەوە.